

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE KNJIŽNICE V LETU 1980

V Sloveniji je v letu 1980 delovalo v mreži splošnoizobraževalnih knjižnic 60 občinskih matičnih knjižnic, 1 večja mestna knjižnica, 10 dislociranih enot matičnih knjižnic, 174 izposojevališč, 450 mest bibliobusnih in koleksijskih potujočih knjižnic, 87 krajevnih in društvenih knjižnic in 10 izposojevališč vzajemne knjižnice. Skupaj je v Sloveniji 792 knjižničnih izposojevalnih mest, kar je za 3,13 % več kot preteklo leto.

Dotok literature v knjižnice lepo narašča. Letni prirastek je dosegel že 210.050 enot knjižnega gradiva in periodike, 491 enot rokopisnega gradiva in 7646 enot neknjižnega gradiva (plošče, kasete, mikrofili idr.), kar je za 5,1 % več kakor preteklo leto. Tudi čisti nakup literature v knjižnicah je bil opazno večji kot preteklo leto in je v letu 1980 znašal 132.500 enot, kar je za 15,05 % več. Obvezni izvod, namenjen knjižnicam, je znašal 21.112 enot ali 2,41 % manj, iz odkupa Kulturne skupnosti Slovenije pa je bilo pridobljenih 44.972 enot knjižnega gradiva oz. za 14,84 % manj kot preteklo leto. Spodbudno je, da so tokrat knjižnice povečale lasten nakup za skoraj prav toliko, kolikor se je zmanjšal odkup s strani KSS. To dokazuje tudi, da se je nabavna politika oziroma skrb za ustrezen dotok literature v SIK povečala in da zaradi tega ni večjih nihanj, kakršne smo poznali še v preteklih letih. Problem ostaja predvsem v tem, da kljub priporočilom KSS, naj se knjižnicam zagotovijo sredstva za nakup literature najmanj v višini, ki bi omogočila nakup ene nove knjige na deset prebivalcev v občini, tega v številnih občinah ne upoštevajo, in da je v letu 1980 primanjkljaj, izračunan iz take osnove, še vedno velik in znaša 52.500 enot. Da bi do konca tega petletnega obdobja ta kriterij dosegli, bi morali v mreži SIK povečati letni nakup najmanj za 10.000 enot letno, kar bo v obdobju stabilizacije in vse višjih cen na knjižnem tržišču mogoče doseči le s skrajnimi naporji vseh, ki so za to odgovorni. Že v letu 1980 je namreč znašala povprečna cena ene knjige, kupljene za knjižnico, 203,76 din.

Temeljna knjižna zaloga SIK je v letu 1980 znašala 3.340.673 enot knjižnega gradiva ali povprečno 1,8 knjige na prebivalca. To je praktično prav toliko kot v preteklem letu. Kaže, da so knjiž-

nice v tem letu izločile več zastarele in izrabljene literature, povdomimo pa lahko tudi v natančnost statističnih podatkov nekaterih manjših in še ne dovolj strokovno utrjenih knjižnic, kjer podatki o knjižnem fondu nenehno nihajo. Izpad v temeljni knjižni zalogi glede na letni dotok nove literature v preteklem letu je namreč neugotovljeno visok in znaša več kot 100.000 enot.

V splošnoizobraževalnih knjižnicah je v letu 1980 združevalo delo 375 strokovnih, 35 upravnih in 47 tehničnih delavcev, skupaj torej 457 delavcev ali za 3,8 % več kot preteklo leto. Delno zaposlenih ali volonterskih delavcev je bilo 64 strokovnih in 60 upravnih ter tehničnih, skupaj 124 ali za 2,4 % več kot leto poprej.

Skupni prihodek knjižnic je v tem letu znašal 155,839.020 din in je bil za 33 % večji od lanskega. Izdatki za OD so se glede na preteklo leto povečali v masi za 19,42 %, sklad skupne porabe pa za 31,6 %. Za nakup literature so porabili 26,919.739 din ali za 36,36 % več kot preteklo leto. Knjižnice so s sredstvi nedvomno smotro gospodarile, saj so največje povečanje sredstev namenile prav nakupu knjižnega gradiva, kar je za dobro poslovanje knjižnic bistvenega pomena.

SIK večinoma poslušajo tako, da bralce vsako leto enkrat evidentirajo kot člane knjižnice. Le-ti plačajo članarino in si nato lahko vse leto izposojajo literaturo. Da bi knjižnice zagotovile red pri vračanju literature, je uveden prispevek za prekoračitev roka izposojene literature. Statistično se evidentirajo le podatki o rednih članih knjižnice, ki so v tekočem letu vplačali članarino, medtem ko se enkratni obiskovalci navadno ne evidentirajo kot člani. Zato tudi podatki o članstvu nenehno nihajo. V letu 1980 je bilo v SIK vpisanih 241.358 občanov oziroma 13,04 %. Obiskov v knjižnicah je bilo 2,188.188. Vpisanih članov v letu 1980 je bilo za 2,89 % manj kot leto prej, obiskov pa je bilo za 3,04 % več.

Povečevanje števila bralcev oziroma uporabnikov knjižnic je nedvomno pogojeno s širjenjem mreže knjižnic. In dokler se mreža knjižnic ne bo hitreje povečevala, tudi število uporabnikov ne bo bistveno napredovalo, čeprav se v obstoječih knjižnicah povečuje tako obisk kakor izposoja knjižničnega gradiva, kar dokazuje, da se izboljšuje kvaliteta knjižničnih uslug.

Knjižnice so preteklo leto izposodile že 5,223.980 enot knjižničnega gradiva, od tega 4,435.628 na dom in 788.352 prezenčno v prostorih knjižnic. V letu 1980 so SIK izposodile prvič nad 5 milijonov enot knjižničnega gradiva ter glede na prejšnje letno izposojajo presegle za 5,22 %.

Splošnoizobraževalne knjižnice poleg izposoje knjižničnega gradiva nudijo obiskovalcem tudi vedno več informacij in se uveljavljajo vse bolj kot knjižničnoinformacijski centri. Uporabnikom

dajejo informacije ne le o gradivu, ki ga same posedujejo, marveč tudi o gradivu iz drugih knjižničnih sistemov, ki je dostopno prek osrednjih centralnih katalogov. Gradivo pa je mogoče dobiti v uporabo prek medknjižnične izposoje.

Se hitreje pa narašča kulturna in izobraževalna funkcija SIK. Podatki kažejo, da so knjižnice v letu 1980 z raznimi oblikami svojega delovanja opravile veliko kulturno delo. Pripravile so 370 tematskih in 467 priložnostnih razstav s knjižničnim gradivom in drugimi dokumenti. Velikokrat najdejo v knjižnicah manjših krajev svoje mesto tudi likovne in druge kulturno pomembne razstave.

Knjižnice so organizirale 310 literarnih večerov, pogovorov z bralci, manjših koncertov in drugih prireditev za odrasle bralce in 1604 prireditve za mladino v oblikah, kot so npr. pravljíčna ura, uganka, kviz, vrtec na obisku ipd. ter srečanja s pesniki in pisatelji ob akcijah z bralnimi značkami, ob raznih jubilejih in podobno. Te prireditve so se glede na preteklo leto povečale celo za 25 0/0, kar pomeni, da so knjižnice vložile veliko naporov za povečanje sodelovanja v kulturnih aktivnostih svojih krajev. Žal števila obiskovalcev teh prireditev nimamo skupno evidentiranih, je pa glede na podatke iz posameznih knjižnic že kar pomembno visoko.

St.	S I K v O B C I N A H 1990	Stevilo zvezkov	Prirast literature	Izposoja	Stevilo obiskov	Finančna sredstva za knjige od tega skupaj
1.	Lavršičeva knjižnica	29.140	2.032	61.978	27.144	1.712.667
2.	Ajdovščina	23.750	1.660	40.048	16.734	3.913.387
3.	Brežice	285.612	11.866	433.581	140.037	11.669.902
4.	Knj. E. Kardelja	15.787	1.229	20.513	8.472	448.294
5.	Celje	16.121	1.584	21.289	7.815	515.117
6.	Občinska knjižnica	37.381	1.964	61.523	26.342	1.036.313
7.	Črnomelj	6.820	293	4.540	2.799	149.259
8.	DU - Obč. mat. knj.	14.812	950	10.060	8.029	676.593
9.	Domžale	24.705	4.482	56.637	28.973	1.523.008
10.	Dravograd	16.823	1.244	31.025	11.305	632.418
11.	Obč. mat. knjižnica	47.688	3.211	62.734	23.253	1.520.991
12.	Gornja Radgona	21.707	1.543	40.981	16.612	698.374
13.	SIK	26.036	1.276	47.208	23.512	980.472
14.	Grosuplje	65.855	2.404	61.110	21.822	1.983.967
15.	KRC - 14. okt. - knj.	36.980	3.425	42.450	23.049	1.638.141
16.	Hrastnik	29.884	2.396	122.655	47.119	1.353.054
17.	Matična knj. in čit.					
18.	Idrija					
19.	Matična knjižnica					
20.	Iliška Bistrica					
21.	Matična knjižnica					
22.	Izola					
23.	Občinska knjižnica					
24.	Jesenice					
25.	KC - Matična knjižnica					
26.	Kamnik					
27.	Ljudska knjižnica					
28.	Kočevje					

St.	S I K v O B C I N A H 1980	Stevilo zvezkov	Prirast literature	Izposoja	Stevilo obiskov	Finančna sredstva od tega za knjige
	OK - Srečka Vilharja Koper	153.336	6.527	161.259	69.971	6,006.405 838.158
18.	Osrédnja knjižnica Kranj	212.278	13.729	304.316	123.749	8,730.818 1,734.884
19.	Valvazorjeva knjižnica Krško	15.246	1.985	23.719	9.848	1,371.616 181.300
20.	Matična knjižnica Laško	15.412	1.915	24.655	11.391	1,020.577 322.629
21.	Matična knjižnica Lenart	18.820	1.650	23.107	9.064	848.934 99.822
22.	ZZK - DE Knjižnica Lendava	38.944	3.401	41.650	19.242	1,952.117 281.987
23.	DU - Matična knjižnica Litija	18.014	1.785	42.106	15.856	1,064.358 196.470
24.	Knjižnica Bežigrad Ljubljana Bežigrad	50.020	3.963	136.958	57.777	3,498.029 689.032
25.	Delavska knjižnica Ljubljana Center	130.200	4.050	220.159	74.367	5,708.869 788.709
	Potujoča knjižnica Ljubljana Center	19.326	3.168	33.769	7.841	1,611.097 423.476
	Mestna knjižnica Ljubljana Center	110.233	3.420	187.042	101.512	8,780.201 1,107.223
	MK - enota Pionirska knjižnica Ljubljana Center	52.898	3.479	131.345	54.094	MK — —
26.	Knj. J. Mazovca Ljubljana Moste	53.518	3.884	188.934	73.805	3,848.775 789.706
27.	Knjižnica Ljubljana Siška	54.925	4.211	144.003	65.551	3,117.051 700.800
28.	Knj. Prežihov V. Ljubljana Vič-Rudnik	40.624	3.501	140.886	57.462	3,145.532 1,025.905

St.	S I K V O B C I N A H 1980	Stevilo zvezkov	Prirast literature	Izposoja	Stevilo obiskov	Finančna sredstva od tega za knjige
29.	DU - Matična knjižnica Ljutomer	18.663	1.271	37.742	15.404	851.573 143.294
30.	Matična knjižnica Logatec	11.787	612	22.836	10.605	331.944 74.243
31.	Mariborska knjižnica Maribor	226.746	13.179	587.221	218.253	13,748.716 2,225.265
32.	Matična knjižnica Metlika	8.163	441	5.479	2.163	115.700 76.480
33.	ZKO - Knjižnica Mozirje	14.020	2.775	17.913	10.061	1,323.042 490.252
34.	KC - Pokraj. in študijska knjižnica Murska Sobota	108.142	5.045	86.112	60.975	3,889.796 619.540
35.	Gor. knj. F. Bevka Nova Gorica	149.124	8.453	139.660	66.281	6,854.704 925.308
36.	SK Mirana Jarca Novo mesto	275.236	17.189	101.762	46.331	6,027.539 1,033.772
37.	DU - Ljudska knjižnica Ormož	12.416	1.315	12.825	7.220	278.259 177.998
38.	Matična knjižnica Piran	32.530	1.804	41.379	20.559	2,426.429 178.077
39.	Mestna knjižnica Postojna	39.542	3.020	130.091	50.152	2,712.289 431.087
40.	Ljud. in štud. knjižnica Ptuj	101.682	6.191	90.019	40.326	3,730.759 451.694
41.	DU - enota knj. Radlje ob Dravi	11.713	699	7.172	3.710	327.069 18.111
42.	Knj. A. T. Linhart Radovljica	60.734	3.247	82.818	31.938	2,210.833 664.898
43.	Koroška osr. knjižnica Ravne na Koroškem	152.935	7.405	93.366	44.419	3,831.643 588.651
44.	Ljudska knjižnica Ribnica	11.747	715	12.888	5.535	476.043 39.249

St.	S I K v O B Č I N A H 1980	Stevilo zvezkov	Prirast literature	Izposoja	Stevilo obiskov	Finančna sredstva od tega za knjige
45.	Občinska knjižnica Sevnica	13.264	793	18.612	8.694	494.729 99.261
46.	Kosovelova knjižnica Sežana	33.442	2.109	57.187	24.244	1.555.233 246.170
47.	ZZK - Knj. K. Meška Slovenj Gradec	19.950	1.260	31.750	17.673	1.091.211 149.914
48.	Matična knjižnica Slovenska Bistrica	24.438	2.469	54.976	23.919	1.461.255 299.831
49.	Obč. lj. knjižnica Slovenjske Konjice	20.827	1.644	27.921	10.535	733.675 96.806
50.	Knjižnica Sentjur	11.942	991	10.065	6.598	611.103 190.231
51.	Knjižnica I. Tavčarja Skofja Loka	54.440	3.475	108.689	39.547	2.309.506 524.617
52.	Obč. mat. knjižnica Šmarje pri Jelšah	22.008	1.749	22.839	11.159	805.116 196.505
53.	Knjižnica Tolmin	30.423	2.134	42.224	17.431	5.148.823 310.355
54.	Ljudska knjižnica Trbovlje	23.650	1.247	32.437	15.280	789.383 84.816
55.	CZIK - Knj. Trebnje	19.265	2.283	28.057	13.055	1.063.633 162.949
56.	ZKI - Tržiška knjižnica Tržič	23.325	1.671	54.723	21.514	1.220.953 189.000
57.	KC - I. Napotnik, knj. Velenje	42.123	3.816	103.930	50.476	3.442.636 633.315
58.	Cankarjeva knjižnica Vrhnika	32.081	3.234	83.018	35.928	2.285.393 593.220
59.	Javna knjižnica Zagorje ob Savi	20.904	1.219	27.282	12.609	754.841 134.182
60.	Obč. mat. knjižnica Zalec	44.313	3.029	30.762	13.981	1.124.106 552.863

St.	Društvene in krajevne knjižnice v občinah	Število zvezkov	Prirast literature	Izposoja	Število obiskov	Finančna sredstva skupaj
1.	Kamnik	4.725	534	5.050	2.280	121.302
2.	Kranj	9.804	224	16.062	7.521	—
3.	Krško	1.225	140	95	41	—
4.	Ljubljana Vič-Rudnik	20.611	1.769	28.550	10.708	223.785
5.	Maribor	24.523	871	10.579	5.522	89.003
6.	Murska Sobota	16.771	2.721	7.214	6.172	136.225
7.	Nova Gorica	7.363	48	4.067	1.882	25.080
8.	Novo mesto	14.608	447	3.261	1.734	27.373
9.	Ptuj	23.093	699	11.114	5.749	35.419
10.	Slovenska Bistrica	4.722	756	3.549	1.473	—
11.	Trbovlje	7.498	171	8.443	3.873	95.563
Vzajemne knjižnice v OZD						
1.	Maribor	2.043	395	6.040	3.138	—